

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 19CoP/51/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7824201937
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 10. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Tobiašová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2025:7824201937.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Tobiašovej a členiek senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Elišky Har Tzvi v právnej veci navrhovateľa: K. Q., V. XX.XX.XXXX, B. P. X. R. XXXX/X B., N. I., zastúpeného advokátom JUDr. Attilom Elekom so sídlom advokátskej kancelárie Jovická 2, Rožňava, IČO: 42331374, proti oprávnenej na výživné: D. Q., I. X., V. XX.XX.XXXX, B. P. Q. XXXX/X I., zastúpenej advokátkou JUDr. Luciou Bakošovou, LL.M. so sídlom advokátskej kancelárie Šafárikova 20, Rožňava, IČO: 50399993, o zrušenie príspevku na výživu rozvedeného manžela, o odvolaní osoby oprávnenej na výživné proti rozsudku Okresného súdu Rožňava č.k. 10Pc/53/2024-147 zo dňa 24.02.2025 takto

rozhodol:

- Potvrďuje rozsudok.
- Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Navrhovateľ sa návrhom domáhal zrušenia príspevku na výživu rozvedeného manžela voči bývalej manželke. Na základe rozsudku Okresného súdu Rožňava sp.zn. 6Pc/11/2019 zo dňa 14.01.2020, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 24.01.2020, bol zaviazaný oprávnenej platiť príspevok na výživu rozvedenej manželky vo výške 130 eur mesačne vždy do 17-teho dňa v mesiaci vopred od právoplatnosti rozsudku do budúcnosti. Vyživovaciu povinnosť si riadne plnil počas obdobia takmer 5 rokov. Podľa jeho názoru ďalšie zotrvanie povinnosti platiť tento príspevok na výživu rozvedeného manžela predstavuje až šikanózný stav, ktorého cieľom nie je, aby solidárnym spôsobom prispieval na výživu bývalej manželky, ale trestať ho za rozvod manželstva.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Rožňava ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“ alebo „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že cit.:

„I. Z r u š u j e vyživovaciu povinnosť navrhovateľa voči oprávnenej na výživné z titulu príspevku na výživu rozvedeného manžela, počnúc dňom 29.8.2024, ktorá bola určená rozsudkom Okresného súdu Rožňava 6Pc/11/2019 zo dňa 14.1.2020.

II. Z a m i e t a protinávrh oprávnenej na výživné na zvýšenie vyživovacej povinnosti na sumu 150,00 € mesačne.

III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.“

3. Súd svoje rozhodnutie právne odôvodnil poukazom na ust. § 72 ods. 1-3 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“), § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

4. Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že návrh navrhovateľa je dôvodný, preto mu vyhovel. Protinávrh oprávnenej na výživné o pokračovanie platenia vo výživnom a jeho navýšenie zo sumy 130 eur na sumu 150 eur mesačne od právoplatnosti rozsudku, nebol dôvodný, a preto ho súd zamietol.

5. V prejednávanej veci neboli splnené podmienky uvedené v § 72 ods. 3 Zákona o rodine. Manželstvo účastníkov bolo právoplatne rozvedené dňa 17.05.2019. Príspevok možno priznať najdlhšie na dobu 5 rokov od právoplatnosti rozhodnutia o rozvode. Lehota v zmysle § 72 ods. 3 Zákona o rodine uplynula dňa 17.05.2024. Oprávnená na výživné nepodala návrh počas tejto lehoty na predĺženie tejto doby; návrh podala dňa 30.08.2024, naviac podaním zo dňa 26.09.2024 žiadala zvýšiť príspevok na výživu rozvedeného manžela zo sumy 130 eur na sumu 150 eur od právoplatnosti rozsudku. Oprávnená na výživné nespĺnila prvú z podmienok, a to, že mala podať návrh na predĺženie doby poberania príspevku aj po uplynutí piatich rokov, ešte počas plynutia tejto doby. Oprávnená mala návrh podať do 17.05.2024. Oprávnená zároveň nespĺnila ďalšiu podmienku uvedenú v § 72 ods. 3 Zákona o rodine, a to, že by nebola schopná z objektívnych dôvodov sama živiť, ani po uplynutí 5-ročnej doby, s poukazom na jej dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, ktorý si vyžaduje sústavnú opateru. Oprávnená síce v konaní preukázala, že má zlý zdravotný stav, že je ťažko zdravotne postihnutou osobou s funkčnou poruchou 70 %, avšak nepreukázala, že sa jedná o tak nepriaznivý zdravotný stav, ktorý by u nej vyžadoval sústavnú opateru. Keďže neboli splnené kumulatívne hmotno-právne podmienky uvedené v § 72 ods. 3 Zákona o rodine, súd zrušil vyživovaciu povinnosť a zamietol návrh oprávnenej na zvýšenie doterajšej vyživovacej povinnosti navrhovateľa. Z týchto dôvodov súd už neskúmal majetkové pomery účastníkov konania.

6. O trovách konania rozhodol v zmysle § 52 CMP.

III. Obsah odvolania osoby oprávnenej a vyjadrení k odvolaniu

7. V zákonom stanovenej lehote proti rozsudku súdu prvej inštancie, proti výrokom I. a II., podala odvolanie osoba oprávnená na výživné. Zastáva názor, že súd prvej inštancie nesprávne právne vyhodnotil uplynutie 5-ročnej lehoty na poskytovanie vyživovacej povinnosti a nesprávne ustálil stratu nároku na príspevok na výživu rozvedeného manžela stanovenej v § 72 ods. 3 Zákona o rodine. Oprávnená osoba predovšetkým namieta nesprávne ohraničenie doby platenia príspevku na výživu rozvedeného manžela. Povinný bol zaviazaný platiť príspevok na výživu rozvedeného manžela na základe rozsudku Okresného súdu Rožňava sp.zn. 6Pc/11/2019, právoplatným dňa 24.01.2020. Povinný začal na základe tohto rozhodnutia plniť svoju vyživovaciu povinnosť od februára 2020 a táto mala uplynúť v januári 2025. Oprávnená zastáva názor, že táto lehota ešte neuplynula. Samotný povinný z vyživovacej povinnosti uviedol, že súdom uloženú povinnosť prispievať na výživu oprávnenej osobe si riadne a včas plnil, pričom od tejto doby uplynulo obdobie takmer 5 rokov, tzn., že povinný sa pridržiaval právneho názoru a doba 5 rokov ešte neuplynula.

Oprávnená osoba nesúhlasila so zrušením vyživovacej povinnosti a navrhla zvýšenie výživného, čo implicitne znamená, že navrhla predĺženie lehoty na trvanie vyživovacej povinnosti z dôvodu, že na výživné odkázaná je, a bolo to dostatočne preukázané aj na základe vykonaného dokazovania. Oprávnená osoba nemala dôvod namietat' nepredĺženie lehoty včas, keď sám povinný v rámci podaného návrhu túto skutočnosť neuviedol a oprávnenej osobe nevytkol. Súd sa striktne držal formálnej požiadavky, že návrh na predĺženie lehoty nebol podaný pred jej uplynutím, ale nezohľadnil sociálne postavenie oprávnenej osoby. Zákon nestanovuje výslovnú podmienku, že návrh na predĺženie musí byť podaný v rámci lehoty; súd mal zohľadniť skutkové okolnosti a pri rozhodovaní sa riadiť princípom materiálnej spravodlivosti. Oprávnená osoba preto považuje za dôležité brať zreteľ na skutočný účel vyživovacej povinnosti v tomto konkrétnom prípade a ponechať jej ďalšie trvanie.

Súd si nesprávne vyložil ust. § 72 ods. 3 Zákona o rodine a nesprávne posúdil zdravotný stav oprávnenej osoby. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia síce uznal, že oprávnená osoba je ťažko zdravotne postihnutá s funkčnou poruchou nad 70 %, avšak konštatoval, že nepreukázala dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci sústavnú opateru. Tento právny názor je v rozpore so skutkovým

stavom, pretože nezohľadnil dôsledky zdravotného postihnutia oprávnenej. Súd nevykonal dostatočné dokazovanie, ktoré by presne určilo rozsah a vplyv zdravotného stavu oprávnenej osoby na jej schopnosť zabezpečiť si vlastné príjmy a odkázanosť na sústavnú opateru. Zdôraznila, že mimosporové konanie je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy, súd v rámci dokazovania sa nemôže spoliehať len na dôkaznú iniciatívu účastníkov konania, ale aplikuje tzv. vyšetrovací, resp. vyhľadávací princíp civilného procesu. Preto je súd povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci. Oprávnená osoba je presvedčená, že spĺňa podmienku odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby vzhľadom na jej dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, ktorý ju objektívne obmedzuje v schopnosti zabezpečiť si živobytie vlastnou prácou. Súd čiastočne vykonal dokazovanie o majetkových pomeroch účastníkov konania, avšak následne v odôvodnení konštatoval, že samotné majetkové pomery účastníkov nie sú dôležité. Tento záver je v rozpore s ust. § 75 Zákona o rodine. Oprávnená osoba má za to, že dôvody na zvýšenie vyživovacej povinnosti sú dané, súd nepreveril podrobnejšie pomery oprávnenej osoby a neposúdil správne odôvodnené potreby oprávnenej osoby, resp. nepovažoval ich za dôležité.

Súd nevyhodnotil finančné pomery v rámci odôvodnenia, čo oprávnená osoba považuje za vážne porušenie jej práva na spravodlivý proces. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie je tak nepresvedčivé. Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia zakladá jeho nepreskúmateľnosť. Súd zamietol návrh oprávnenej na zvýšenie výživného zo sumy 130 eur na sumu 150 eur bez toho, aby sa zaoberal reálnymi výdavkami oprávnenej osoby, ktoré sa zvýšili. Oprávnená osoba preukázala vyššie náklady na lieky, zdravotnú starostlivosť, liečenia a ďalšie výdavky súvisiace s jej zdravotným stavom. Pritom oprávnená nežiadala zvýšiť výživné o neprimerane vysokú sumu, ale len o sumu 20 eur, čo je pre niekoho zanedbateľná suma, ale pre oprávnenú osobu predstavuje významný finančný rozdiel, ktorý v jej majetkovej situácii v značnej miere pomôže. Z týchto dôvodov považuje oprávnená osoba zamietnutie návrhu na zvýšenie výživného za nesprávne.

V prípade, ak by odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zrušení vyživovacej povinnosti, oprávnená osoba nesúhlasí so spätným zrušením vyživovacej povinnosti počnúc od 29.08.2024, čo považuje v rozpore so zákonnými zásadami vyživovacej povinnosti. Navrhovateľ sa v podanom návrhu zo dňa 02.08.2024 nezmienil o skutočnosti, že oprávnená osoba si nespĺnila svoju povinnosť predĺžiť lehotu na plnenie výživného a požadoval zrušenie príspevku od právoplatnosti rozhodnutia majúceho sa vydať. O opomenutí povinnosti oprávnenej osoby a zmene právneho názoru spočívajúceho v tom, že lehota 5 rokov začala plynúť od právoplatnosti rozsudku o rozvedení manželov, t.j. dňa 17.05.2019 sa prvýkrát zmienil až v podaní zo dňa 12.11.2024 a následne až na pojednávaní dňa 13.01.2025 si povinný vyžiadal ohľadom tejto otázky predbežný právny názor a konajúci súd nejednoznačne skonštatoval, že vzhľadom na doterajšie dokazovanie je ťažké ustáliť celkový záver, ale vzhľadom na uplynutie lehoty je predpoklad nemožnosti predĺžiť obdobie platenia výživného. Následne zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 24.02.2025 vyplýva, že povinný upravil petít návrhu a žiadal zrušiť vyživovaciu povinnosť odo dňa podania návrhu, t.j. od 29.08.2024 do budúca, pričom konajúci súd pripustil túto zmenu návrhu a rozhodol v neprospech oprávnenej osoby. Spätné zrušenie spôsobí finančnú ujmu oprávnenej, ktorá za obdobie od podania návrhu až do januára 2025 reálne dostávala výživné od povinného. Ak by sa malo výživné späťne zrušiť, oprávnená osoba by bola nútená vrátiť už vyplatené sumy, čo by malo likvidačné následky vzhľadom na podlomený zdravotný stav oprávnenej a nepriaznivú finančnú a majetkovú situáciu oprávnenej. Z týchto dôvodov oprávnená namieta zrušenie výživného ku dňu 29.08.2024 a navrhla, aby prípadné zrušenie vyživovacej povinnosti nadobudlo účinnosť až odo dňa právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Ďalej oprávnená namietala výrok o trovách konania, ktorý je v priamom rozpore s rozhodnutím o samotnom výživnom. Ak súd považoval majetkové pomery a zdravotný stav oprávnenej osoby za dôvod na to, aby neuložil povinnosť náhrady trov konania, potom mal rovnaké kritériá uplatniť aj pri rozhodovaní o samotnom výživnom. Ak súd uznal zlý zdravotný stav oprávnenej osoby a nepriaznivé finančné pomery, nemal späťne rušiť jej nárok na výživné a spôsobiť jej tak ďalšiu finančnú ujmu. Napadnuté rozhodnutie je vnútorne rozporné a nelogické. Spätné zrušenie výživného jej spôsobí oveľa väčšiu finančnú ujmu než samotné trovy konania.

Na základe týchto dôvodov oprávnená osoba navrhla, aby odvolací súd zmenil a rozhodol, že vyživovacia povinnosť povinného voči oprávnenej titulom príspevku na výživu rozvedeného manžela trvá aj po uplynutí 5-ročnej lehoty a zvýšil vyživovaciu povinnosť navrhovateľa voči oprávnenej zo sumy 130 eur na sumu 150 eur mesačne a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, alternatívne aby zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti spätného zrušenia vyživovacej povinnosti a zrušil vyživovaciu povinnosť navrhovateľa voči oprávnenej na výživné z titulu príspevku na výživu rozvedeného manžela počnúc dňom právoplatnosti rozhodnutia a žiadnemu

z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania; alebo aby zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. K odvolaniu oprávnenej osoby zaslal vyjadrenie navrhovateľ. Zdôraznil, že účelom prípadnej výživy po rozvode v žiadnom prípade nie je zabezpečenie rovnakej životnej úrovne rozvedených manželov. Účelom je len zabezpečenie primeranej výživy pre toho manžela, ktorý nie je schopný sa sám živiť. Trvanie tejto vyživovacej povinnosti je časovo obmedzené na dobu najdlhšie 5 rokov odo dňa právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva. Túto dobu je možné po jej uplynutí na návrh predĺžiť v ďalšom súdnom konaní, avšak jedine, ak ide o rozvedeného manžela, ktorý nie je z objektívnych dôvodov schopný sám sa živiť ani po uplynutí tejto doby, najmä ak ide o toho manžela, ktorému bolo v konaní o rozvod manželstva zverené do osobnej starostlivosti dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, alebo o manžela, ktorý má sám dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom vyžadujúci sústavnú starostlivosť. Z ust. 72 ods. 3 Zákona o rodine vyplýva, že sa nejedná len o akýkoľvek nepriaznivý zdravotný stav, ale tento musí byť takej závažnosti, že sa u oprávnenej osoby vyžaduje sústavná starostlivosť. Na základe vykonaného dokazovania nebolo žiadnym dôkazom preukázané, že by si oprávnená osoba vyžadovala sústavnú starostlivosť. Bolo dostatočne preukázané, že zdravotný stav tak oprávnenej, ako aj navrhovateľa, je takmer rovnaký, nakoľko obaja sú držiteľmi preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, obaja majú zdravotné problémy, ktoré plne zodpovedajú ich vyššiemu veku. Opätovne zdôraznil, že z citovaného ustanovenia § 72 ods. 3 Zákona o rodine je evidentné, že rozhodujúcim kritériom pre začatie plynutia 5-ročnej lehoty je deň právoplatnosti rozhodnutia o rozvode manželstva, pričom ich manželstvo s oprávnenou osobou bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu v Rožňave zo dňa 24.04.2019 sp.zn. 11Pc/1/2019, ktoré sa stalo právoplatným a vykonateľným dňa 17.05.2019. Tento dátum je v tejto právnej veci smerodajným dátumom, od ktorého sa začína počítať 5-ročná doba, resp. nasledujúcim dňom. Počas týchto 5 rokov však oprávnená na príspevok rozvedeného manžela nepodnikla žiadne právne kroky, aby túto lehotu predĺžila. Poukázal aj na rímsku zásadu „právo patrí bdelym“, ktorá sa v plnej miere vzťahuje aj na nekonanie oprávnenej na príspevok rozvedeného manžela. Ohľadom zrušenia vyživovacej povinnosti ku dňu podania návrhu, t.j. k 29.08.2024 navrhovateľ uviedol, že výrok I. napadnutého rozhodnutia považuje za vecne správny, keďže v opačnom prípade by tento bol v rozpore s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Zdôraznil, že príspevok uhradil nad rámec lehoty 5 rokov, na ktorú sa priznáva tento príspevok, ale poukázal aj na postoj oprávnenej, ktorá bezdôvodne navyšovala trovy konania. Na základe týchto skutočností navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a priznal mu nárok na náhradu odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

9. K vyjadreniu navrhovateľa zaslala repliku oprávnená osoba. Trvá na podanom odvolaní v celom rozsahu. Má za to, že jej nepriaznivý zdravotný stav a majetková situácia odôvodňujú osobitný prístup a zohľadnenie ťažkej životnej situácie pri rozhodovaní. Porovnaním finančnej situácie účastníkov konania je evidentné, že povinný dosahuje oveľa vyšší mesačný príjem ako oprávnená a zároveň vykonáva podnikateľskú činnosť, z ktorej pochádzajú nemalé príjmy povinného, ktoré pred súdom utajil. Opätovne zdôraznila, že je ťažko zdravotne postihnutou osobou, je držiteľkou preukazu ZŤP a jej dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom jej bráni popri starobnom dôchodku sa zamestnať a zabezpečiť si vyšší príjem. Zdôraznila, že jej zdravotné problémy sú oveľa závažnejšieho charakteru ako navrhovateľa. Nejedná sa o bežné zdravotné problémy, ale jej zdravotný stav je veľmi vážny, dokonca život ohrozujúci a obmedzuje ju vo viacerých smeroch. Oprávnená pravidelne absolvuje rôzne liečenia, kontroly u lekárov, hospitalizácie a nemožno vylúčiť ani stav vyžadujúci sústavnú opateru. V predmetnom konaní však súd nevykonal ďalšie dokazovanie v tomto smere, a preto nemožno jednoznačne konštatovať, že táto podmienka splnená nebola, pričom oprávnená je presvedčená, že vzhľadom na jej nepriaznivý zdravotný stav a mieru funkčnej poruchy 70 %, je odkázaná na sústavnú opateru tak, ako to má na mysli ust. § 72 ods. 3 Zákona o rodine a zároveň komplexný posudok ÚPSVaR zo dňa 09.12.2021 potvrdzuje, že oprávnenej osobe vyplývajú z ťažkého zdravotného postihnutia sociálne dôsledky a odkázanosť. Oprávnená osoba ďalej poukázala, že povinný vlastnil nehnuteľnosti, a to rodinný dom aj byt, ale tieto zámerne predal, súd však neskúmal výšku finančných prostriedkov, ktoré nadobudol predajom týchto nehnuteľností. Skutočnosť, že povinný navádza oprávnenú na to, aby predala svoj byt, jedinou strechu nad hlavou, je absolútne neprijateľné a zarážajúce. Povinný je finančne nezodpovedný, sústreďuje sa na okamžité uspokojovanie svojich potrieb, s čím súvisí neustále rozpredanie jeho majetku a utrácanie nad jeho možnosti. Oprávnená osoba sa nestotožňuje s názorom povinného, že výživné je nevyhnutné

zrušiť späťne, v opačnom prípade by to bolo v rozpore s dobrými mravmi. V súvislosti s otázkou dobrých mravov súd musí skúmať správanie osoby oprávnenej na výživné a v danom prípade bolo výživné na rozvedeného manžela priznané rozhodnutím súdu, pričom v čase rozhodovania súdu boli dané dôvody na priznanie tohto príspevku, ktorý povinný plnil od februára 2020. Tieto dôvody sa ani v súčasnosti nezmenili, ba čo viac, tieto sa na strane oprávnenej výrazne zhoršili. V konečnom dôsledku to bol práve povinný, ktorý spôsobil zánik manželstva tým, že nadviazal mimomanželskú známosť a opustil oprávnenu, pričom si bol vedomý, že oprávnená má podlomený zdravotný stav, je ťažko zdravotne postihnutá a má nepriaznivú majetkovú situáciu. Sám preto prispel k tomu, aby oprávnenej vznikol nárok na tento príspevok. Nemožno sa preto stotožniť s tým, že zo strany oprávnenej by dochádzalo voči povinnému k správaniu v rozpore s dobrými mravmi a v rámci konania takéto negatívne správanie oprávnenej nebolo ani preukázané. Oprávnená osoba v celom rozsahu trvá na podanom odvolaní a žiada, aby odvolací súd rozhodol v zmysle petitu odvolania.

10. K replike oprávnenej osoby zaslal dupliku navrhovateľ, ako osoba povinná. Opätovne zdôraznil, že súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie a správne dospel k záveru, že neboli splnené hmotnoprávne podmienky na predĺženie lehoty na príspevok na výživu rozvedeného manžela. Oprávnená na príspevok rozvedeného manžela neprodukovala žiadny dôkaz, ktorým by preukázala, že by v rámci základnej 5-ročnej lehoty podala návrh na predĺženie tejto lehoty a súčasne z jej strany nedošlo k preukázaniu takej skutočnosti, ktorá by mohla byť posudzovaná ako výnimočná okolnosť odôvodňujúca predĺženie lehoty nad 5 rokov. Navrhovateľ opätovne zdôraznil, že príspevok na výživu rozvedeného manžela nemá účel vyrovnáť životnú úroveň rozvedených manželov, keďže zásada rovnakej životnej úrovne sa vzťahuje výlučne na osoby v manželskom zväzku. Predmetný inštitút slúži na preklopenie obdobia po rozvode u toho z manželov, ktorý si z rôznych objektívnych dôvodov nedokáže zabezpečiť základný štandard bežného života. Oprávnená osoba disponuje majetkom v hodnote nad 80.000 eur (byt), pravidelným príjmom vo forme starobného dôchodku, pričom navrhovateľ nevlastní žiadnu nehnuteľnosť, ani hnutelnú vec vyššej hodnoty ako 50 eur, čo by v prípade priznania predĺženia základnej 5-ročnej lehoty spôsobilo rozpor s dobrými mravmi. Napadnuté rozhodnutie je vydané v súlade so zákonom, jeho odôvodnenie dáva odpovede na všetky dôležité otázky, je jasne a zrozumiteľne formulované. Navrhoval, aby odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny a priznal mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

11. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d), g) CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody, preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že boli splnené podmienky pre potvrdenie rozsudku podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP.

12. Podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplní na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

13. Odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutočný stav veci. Odvolací súd nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu odchyliť. Rozsudok v jeho napadnutej časti považuje odvolací súd za vecne správny. Súd prvej inštancie v rozsudku uviedol skutkový stav, z ktorého vychádzal, a z tohto skutkového stavu vychádza aj odvolací súd bez toho, aby tento skutkový stav opätovne uvádzal vo svojom rozhodnutí. Rovnako odvolací súd neopakuje právne závery, ktoré uviedol súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe „Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzujúcim rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie“ (uznesenie NS SR

sp. zn. 5Obdo/98/2018 zo dňa 29.01.2020). „Odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok“ (ÚS SR vo veciach II.ÚS 78/05, III.ÚS 264/08, IV.ÚS 372/08).

14. Odvolací súd zdôrazňuje, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale iba na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované zákonné právo účastníka na spravodlivý súdny proces. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, navrhovaním a hodnotením dôkazov, ani aby prebral a riadil sa ním predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov. Za porušenie tohto základného práva teda nemožno považovať neúspech, resp. nevyhovenie návrhu v konaní. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že súd zistí po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení skutkový (skutočný) stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodne za predpokladu, že jeho skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a neboli prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu súdom by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel alebo význam. Stručne možno zhrnúť, že odlišný názor účastníka konania vo vzťahu k hodnotiacemu úsudku súdu nečiní rozsudok nepreskúmateľným ani nezákonným. Napokon je potrebné dodať, že terajšia právna úprava vyplývajúca z Civilného sporového poriadku, konkrétne z ust. § 387 ods. 3, umožňuje odvolaciemu súdu zaoberať sa vo vlastnom odôvodnení rozhodnutia aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie, z čoho vyplýva, že zákonodarca čiastočnú neodôvodnenosť rozhodnutia nepovažuje za takú vadu konania, ktorá by účastníkom konania odnímalala možnosť konať na súde, a to obzvlášť s poukazom i na ustanovenia Civilného mimosporového poriadku, v rámci ktorého odvolací súd nie je viazaný jednak odvolacími dôvodmi a ani rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

15. Odvolateľka namietala, že súd prvej inštancie nesprávne právne vyhodnotil uplynutie 5-ročnej lehoty na poskytovanie príspevku na výživu rozvedeného manžela a nesprávne ustálil stratu nároku na príspevok na výživu rozvedeného manžela v zmysle § 72 ods. 3 Zákona o rodine.

16. Podľa § 72 ods. 3 Zákona o rodine, príspevok na výživu rozvedeného manžela možno priznať najdlhšie na dobu piatich rokov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o rozvode. Súd môže výnimočne túto dobu predĺžiť, ak rozvedený manžel, ktorému súd príspevok priznal, nie je z objektívnych dôvodov schopný sám sa živiť ani po uplynutí tejto doby, najmä ak ide o toho manžela, ktorému bolo v konaní o rozvod manželstva zverené do osobnej starostlivosti dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, alebo o manžela, ktorý má sám dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom vyžadujúci sústavnú opateru.

17. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že manželstvo účastníkov konania bolo právoplatne rozvedené dňa 17.05.2019 rozsudkom Okresného súdu Rožňava sp.zn.11Pc/1/2019-28 zo dňa 24.04.2019.

18. Argumentácia odvolateľky ako osoby oprávnenej, že navrhovateľ až na základe rozsudku Okresného súdu Rožňava sp. zn. 6Pc/11/2019 zo dňa 14.01.2020 bol zaviazaný platiť príspevok na výživu rozvedenej manželky vo výške 130 eur mesačne, vždy do 17. dňa v mesiaci vopred od právoplatnosti rozsudku do budúcnosti, a, keďže tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 24.01.2020, lehota v zmysle § 72 ods. 3 Zákona o rodine uplynula podľa jej názoru až dňa 24.01.2025, nie je správna.

19. Odvolateľka ako osoba oprávnená na výživné nepodala návrh na predĺženie tejto doby do dňa 17.05.2024, až vo vyjadrení zo dňa 26.09.2024 k návrhu navrhovateľa nesúhlasila so zrušením príspevku na výživu rozvedeného manžela a žiadala ho zvýšiť zo sumy 130 eur na sumu 150 eur od právoplatnosti rozsudku. Osoba oprávnená nespĺnila prvú z podmienok, a to že návrh na predĺženie doby poberania príspevku aj po uplynutí piatich rokov nepodala ešte počas plynutia tejto doby, t.j. do 17.05.2024.

20. Súd prvej inštancie správne v odôvodnení rozhodnutia poukázal na podmienky priznania nároku na príspevok na výživu rozvedeného manžela (osoba oprávnená) na obdobie do piatich rokov od rozvodu

a na prísnejšie podmienky pre predĺženie tejto doby, respektíve pre priznanie príspevku po uplynutí tejto doby.

21. Samotná nespôsobilosť rozvedeného manžela (osoby oprávnenej) sama sa živiť je predpokladom pre priznanie príspevku na obdobie piatich rokov od rozvodu (§ 72 ods. 1 Zákona o rodine). Predĺženie tejto doby, respektíve priznanie príspevku po jej uplynutí zákon výslovne formuluje ako „výnimočné“ (§ 72 ods. 3 druhá veta Zákona o rodine), z čoho vyplýva záver, že nespôsobilosť samostatne sa živiť je len prvým nevyhnutným predpokladom priznania nároku po uplynutí piatich rokov od rozvodu, ku ktorému však musia pristúpiť ešte ďalšie okolnosti, naplňajúce podmienku výnimčnosti. Ustanovenie § 72 ods. 3 Zákona o rodine niektoré z týchto výnimočných okolností uvádza: ide o manžela, ktorému bolo zverené dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom alebo ktorý sám má nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci sústavnú opateru. To znamená, že po uplynutí 5-ročnej doby od rozvodu sa už vyžadujú prísnejšie objektívne dôvody, pre ktoré nie je rozvedený manžel schopný sa živiť, pričom pokiaľ by mal byť dôvodom dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, zákon uvádza ako podmienku nevyhnutnosti sústavnej opateru, ktorá nie je v prípade odvolateľky, splnená.

22. Neobstojí ani námietka odvolateľky, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s jej zdravotným postihnutím a jej minimálnym príjmom.

23. Odvolateľka v konaní nepredložila žiaden dôkaz o svojej odkázanosti na sústavnú opateru, napr. lekárske posudky posudkového lekára, resp. lekársku správu lekára špecialistu, z ktorých by vyplynulo, že odvolateľka je pre svoj zdravotný stav odkázaná na sústavnú opateru, nakoľko takéto posudzovanie zdravotného stavu je odbornou otázkou, preto si súd nemohol urobiť o tejto odbornej lekárskej otázke vlastný úsudok. Len samotná skutočnosť, že odvolateľka je osobou ťažko zdravotne postihnutou s funkčnou poruchou 70 % a spĺňa podmienky na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, neznamena dôvod na priznanie príspevku na výživu od bývalého manžela na dobu dlhšiu ako 5 rokov od rozvodu manželstva. Pre priznanie príspevku na rozvedeného manžela po uplynutí doby 5 rokov od právoplatnosti rozvodu manželstva musí byť daná výnimočnosť prípadu, ktorá v danej veci nie je, keďže odvolateľka náležitým spôsobom nepreukázala podmienku nevyhnutnosti sústavnej opateru o ňu.

24. Odvolací súd nepopiera skutočnosť, že v súlade s ustanoveniami § 35 a § 36 CMP je súd povinný zistiť skutočný stav veci a vykonať za týmto účelom aj dôkazy, ktoré nenavrhol účastník konania. To však neznamena, že účastník nemá svoju mieru procesnej aktivity na preukázanie rozhodných a dôležitých skutočností majúcich pre neho význam. Dôležité je ale zdôrazniť, že v mimosporových konaniach procesná aktivita súdu nesupluje pasivitu účastníkov konania, a nemôže byť vnímaná absolútne. Aktivitu účastníkov konania súd supluje vtedy a v takej miere, aká je potrebná na zistenie skutočného stavu veci.

25. Odvolací súd považuje za potrebné poukázať aj na účel príspevku na rozvedeného manžela, ktorý sleduje to, že aj po zániku manželstva si vzťahy založené manželstvom zaslúžia ochranu, ale len v prípade odkázanosti, zvyčajne vyvolanej manželstvom. Práve úprava doby piatich rokov od právoplatnosti rozvodu manželstva, po ktorú je možné priznať príspevok na výživu rozvedeného manžela, je v súlade s účelom príspevku na výživu rozvedeného manžela, ktorý má reagovať na následky vyvolané manželstvom, ktoré sa prejavujú v určitom čase po zániku manželstva. Presúvať ekonomickú zodpovednosť na bývalého manžela v dlhšom časovom horizonte by bolo neprimeraným zaťažovaním a nemá oporu ani v princípoch rodinného práva, keď v prípade bývalých manželov nie je možné hovoriť o rodine. Neskôr vzniknutá neschopnosť samostatne sa živiť nemusí byť v kauzálnej súvislosti s osobným stavom vyvolaným manželstvom. Je treba si uvedomiť, že po rozvode už ide o osoby bez vzájomného právneho vzťahu, s vlastnými ekonomickými, profesijnými, rodinnými záujmami, a preto nie je odôvodnené viazať ich zodpovednosťou za ekonomické postavenie bývalého manžela s väčším časovým odstupom od rozvodu manželstva.

26. Odvolací súd na podporu svojej argumentácie poukazuje na judikatúru súvisiacu s týmto predmetom konania: „Príspevok na výživu rozvedeného manžela môže byť vyplácaný maximálne po dobu 5 rokov od rozvodu manželstva. Jej uplynutím právo na príspevok zanikne, pokiaľ by pred zánikom práva nedošlo k predĺženiu práva na príspevok z objektívnych dôvodov uvedených v ustanovení § 72 ods. 3 Zákona o rodine. Návrhu na predĺženie môže súd vyhovieť len ak sú splnené kumulatívne podmienky, ktorými sú výnimočnosť prípadu, rozvedenému manželovi bol už príspevok priznaný, teda poberal ho v čase

podania návrhu na predĺženie lehoty a z objektívnych dôvodov rozvedený manžel nebude schopný sám sa živiť ani po uplynutí doby 5 rokov od právoplatnosti rozhodnutia o rozvode.“ (rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 20CoP/2021/2019 zo dňa 30.09.2020 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo/32/2021).

27. Súd prvej inštancie dospel k správne právnemu názoru, že odvolateľka (oprávnená osoba) nespĺňa predpoklady pre priznanie nároku na výživné na dobu presahujúcej 5 rokov od právoplatnosti rozvodu. Vzhľadom na tieto skutkové zistenia a právne závery už nebolo potrebné, aby sa súd prvej inštancie zaoberal príjmami a výdavkami oboch účastníkov konania (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn.1Cdo/32/2021).

28. Osoba oprávnená namietala, že spätné zrušenie príspevku na výživu rozvedeného manžela jej spôsobí finančnú ujmu, keďže za obdobie od podania návrhu, t.j. od 29.08.2024 až do januára 2025 reálne dostávala výživné od navrhovateľa a bude nútená mu vrátiť už vyplatené sumy, čo by malo vzhľadom na jej podlomený zdravotný stav, jej nepriaznivú finančnú a majetkovú situáciu značné likvidačné následky.

29. Podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

30. Odvolací súd konštatuje, že pri plnoletých oprávnených s ohľadom na ustanovenie § 77 ods. 1 Zákona o rodine možno rozhodnúť o zvýšení, znížení alebo o zrušení vyživovacej povinnosti najneskôr ku dňu začatia konania. Pri plnoletých oprávnených musí byť súčasťou petitu výrok o dni, od ktorého navrhovateľ žiada zvýšiť, znížiť alebo zrušiť výživné. Ak súd rozhodne o zrušení alebo znížení výživného aj spätné (najčastejšie ku dňu podania návrhu), potom plnoletý oprávnený je vždy povinný vrátiť výživné, ktoré presahuje priznanú mieru. Právo žiadať vrátenie preplatku výživného sa premlčuje vo všeobecnej premlčacej dobe, keďže tento nárok sa už neposudzuje ako výživné a spravuje sa všeobecným civilným právom.

31. Súd prvej inštancie zrušil vyživovaciu povinnosť navrhovateľa voči oprávnenej odo dňa 29.08.2024, t.j. od podania návrhu, teda v súlade so zákonom. Je len na vôli navrhovateľa, či si uplatní nárok na vrátenie ním už zaplateného príspevku na výživu voči odvolateľke.

32. Odvolací súd na základe vyššie uvedených skutočností považuje rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, a preto ho podľa ust. § 387 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP potvrdil.

33. O trovách konania rozhodol odvolací súd v zmysle ust. § 52 CMP v spojení s ust. § 58 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. V preskúmvanej veci odvolací súd súčasne nezhliadol také okolnosti, ktoré by dôvodili priznať náhradu trov konania niektorému z účastníkov podľa § 55 CMP.

34. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov; § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného

predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Podľa § 376 ods. 1 CMP v spojení s § 370 ods. 1 CMP, ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, ktorým bola upravená vyživovacia povinnosť, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).